

RESTAURAREA A DOUĂ CASTROANE SMĂLȚUITE PROVENIND DINTR-O LOCUINȚĂ DE SECOL XV DIN MUNICIPIUL SUCEAVA

Dan FĂRTĂIȘ

În toamna anului 1985, cu prilejul săpăturii fundației unei locuințe noi pe strada Dragoș Vodă din municipiul Suceava, s-a dezvelit pivnița depozit a unei locuințe descoperite anterior, dar ale cărei urme au dispărut prin construirea unei case la începutul secolului XX. În urma intervenției unui colectiv de la Muzeul Național al Bucovinei printr-o săpătură de salvare au putut fi recuperate obiectele ce existau acolo. Inventarul depozitului consta în 80 obiecte din fier și aramă, precum și 72 obiecte ceramice: vase de provizii, castroane, farfurii, străchini, ulcioare, vase cu toartă și altele.

Dintre piese se evidențiază în mod special cele de import (ceramica de import la care se remarcă motivele decorate cu albastru de cobalt pe fond alb-gălbui și acoperite cu smalt în color precum și motive ornamentale de factură orientală, unele cu caracter de unicat în civilizația medievală românească).

Interesant a fost modul de dispunere a inventarului în cadrul depozitului. În zona peretelui de vest erau așezate castroanele și farfuriile de import puse una peste alta cu gura în jos lângă ele aflându-se vasele cu toartă. În centrul pivniței se aflau așezate obiectele de metal (grămezi de cuie, un cazan mare cu tigăi în el, toate din cupru), iar pe latura de est, într-un vas mare de provizii, se aflau farfuriile și castroane de mici dimensiuni, lacăte, un sfeșnic și ferecături pentru căruțe).

În urma investigațiilor efectuate la fiecare piesă ceramică în parte s-a desprins ca o primă concluzie existența produșilor de cupru (clorură cuproasă, carbonați bazici de cupru) pe suprafața acestora, fapt datorat arderii secundare la care au fost supuse atât piesele ceramice cât și cele metalice. De asemeni, pe suprafața smălțuită se putea remarca și cu ochiul liber (dar au fost confirmate și de analize) carbonatul de calciu și clorura de sodiu.

Pentru exemplificarea celor spuse am ales două piese:

1. Bol de dimensiuni mari (**Catalog - poziția 17; Planșa XIII**).
2. Farfurie (**Catalog - poziția 18; Planșa XIII**).

Bolul este realizat din ceramică smălțuită, pictat în interior, având ca motiv geometric rozete și bastoane perpendiculare aplicate pe peretele interior al vasului.

Piesa a fost adusă în laborator în stare fragmentară din cauza incendiului și prăbușirii pivniței.

Înlăturarea depunerilor de sol și a funinginei s-a făcut prin spălarea fragmentelor cu o soluție de apă distilată și Romopal 1%. În același timp am încercat și o curățare a fragmentelor cu ajutorul bisturiului, lucru ce nu a reușit din cauza stării precare a smălțului. Consolidarea acestuia s-a făcut cu o soluție de nylon solubil 5% prin pensulări repetate.

Pentru înlăturarea depunerilor de pe suprafața smălțuită am aplicat de două ori tratamentul de curățare cu pastă de celuloză. În final fragmentele au fost spălate din nou cu apă distilată, romopal și alcool etilic pentru înviorarea culorilor.

Asamblarea fragmentelor s-a făcut cu rășină Araldit Ay 103 și întăritor Hy 956.

Acolo unde lipsea smălțul am folosit un chit din ghips și aracet. Aracetul dă chitului o mai mare elasticitate și în plus, diminuează puterea de absorbție a ghipsului față de culori. Pentru reintegrarea cromatică am folosit culorile de ulei, iar protecția zonelor reintegrate cromatic am făcut-o cu un strat de verni.

A doua piesă este *o farfurie* smălțuită având un decor geometric pe buza interioară, iar în mijloc doi chiparoși stilizați. Piesa a fost lucrată la roată, arderea a fost oxidantă și are picior inelar. În momentul aducerii în laborator ea se afla în stare fragmentară și se observau cu ochiul liber urmele arderii secundare. Din această cauză, în anumite zone, smălțul s-a descoamat deprecind calitatea artistică a piesei, iar acolo unde a rămas prezintă numeroase crachluri.

Pentru înlăturarea depunerilor de sol și a urmelor de funingine fragmentele au fost spălate cu apă distilată și Romopal 1%, după care au fost uscate în mod lent la temperatura camerei.

Consolidarea smălțului am făcut-o cu nylon solubil 5% pentru a preîntâmpina exfolierea smălțului. Operația s-a impus deoarece în următoarea etapă s-a trecut la curățarea mecanică a depunerilor de carbonat de calciu. La finalul acestei operații fragmentele au fost spălate din nou cu apă distilată, Romopal și alcool etilic pentru înviorarea decorului. În rest etapele au fost aceleași ca și la piesa anterioară.

Restaurarea întregului inventar ceramic al acestui depozit a durat peste doi ani de zile iar astăzi majoritatea pieselor pot fi admirate în vitrinele Muzeului Național de Istorie al Bucovinei din Suceava.